

Sancho

Snepllezers met aandelen van Monsanto hebben vast spannende tijden beleefd. De Europese Unie moest voor het einde van dit jaar de knoop doorhakken hoe lang glyfosaat nog gebruikt mocht worden. Glyfosaat is de werkzame stof in onkruidverdelgers zoals Roundup, een van de bestsellers waarin de aandeelhouders belegd hebben. Een aartsmoeilijke kwestie. Het verzet van de milieubeweging in Europa was groter dan ooit. De beslissing werd keer op keer uitgesteld. Het moet nagelbijten geweest zijn, voor de aandeelhouders. Maar op 27 november konden ze opgelucht ademen: Roundup mag nog (minstens) vijf jaar. Proficiat!

Aandeelhouders die ook Bayer in hun portefeuille hebben, branden nu vast kaarsen opdat de EU eindelijk de fusie tussen de twee multinationals zou toestaan.

Laat wat vaker de vuilaard in jezelf los!

Gelukkig hebben Monsanto en Bayer betere methodes dan kaarsjes branden om de Europese besluitvorming te beïnvloeden. Ze hebben een legertje lobbyisten om trots op te zijn.

Er bestaan honderden wetenschappelijke studies over het effect van glyfosaat op de gezondheid. Gelukkig kreeg het Europees Agentschap voor de Voedselveiligheid (EFSA) voor het opstellen van zijn risicobeoordeling hulp van de glyfosaatproducenten, de *'Glyphosate Task Force'*. Dat mag. Maar professor Chris Portier van de Universiteit Maastricht stelde vast dat een hele rist 'nadelige' wetenschappelijke studies over glyfosaat niet werd opgenomen in de risicobeoordeling. En de literatuurstudie is rechtstreeks gekopieerd van wat de pesticidenproducenten aan het EFSA hadden geleverd, zei de prof. Lobbyistenwerk? Het zou ons niet verwonderen.

In een uitzending van Terzake hadden wij een Deense boer leren kennen. De brave man had een verzameling doodgeboren biggen met griezelige misvormingen in zijn diepvries. Hij zei dat er meer van die misgeboortes waren naarmate er meer glyfosaatresten in zijn veevoeder zaten. Dat was het begin van een felle controverse in de media rond de vraag of glyfosaat wel of niet kankerverwekkend was, en waarbij de objectiviteit vaak vrolijk met de voeten werd getreden. Want, geef toe, een Deense varkensboer met een grote diepvries is niet direct een wetenschappelijke topautoriteit.

Voorzichtig is verstandig

Maar de universiteit van Wageningen is dat wel. Zij vonden glyfosaat in veel akkers in Europa. Als glyfosaat zich aan bodemdeeltjes hecht, breekt het niet gemakkelijk af. De kans is groot dat die deeltjes zich verspreiden door regen of wind. Professor Violette Geissen zegt het zo, zonder zich direct uit te spreken over de 'kankervraag': *"Er zijn behoorlijke potentieel negatieve effecten op de bodemdiversiteit, het waterleven en de mens na blootstelling aan deze stoffen."* Ze besluit: *"Gezien de grote mate waarin wij resten van glyfosaat in bodems overal in Europa hebben aangetroffen, is het niet verstandig de toelating van glyfosaat te verlengen."*

Geen prettig nieuws voor Monsanto, dat er nochtans heel wat voor over heeft om te voorkomen dat glyfosaat een slechte naam krijgt. Dat bleek uit een heleboel gelekte interne e-mails, de 'Monsanto-papers'. De Standaard citeert een mail van William Heydens, toxicoloog en manager bij Monsanto: *"Een veel goedkopere oplossing zou zijn dat we enkel experts inhuren voor bepaalde onderdelen en dat we het andere deel ghostwriten... we schrijven de teksten zelf en laten hen het*

redactiewerk doen en voegen hun namen toe." Heet zoiets niet 'manipulatie'? Maar ook dat verwondert ons niet.

De run op Roundup

Vorige lente gingen enquêteurs van Testaankoop anoniem op onderzoek in 54 tuincentra met de vraag hoe ze onkruid op hun oprit best konden bestrijden. Verkopers van chemische onkruidverdelgers zijn sinds 2016 wettelijk verplicht het juiste gebruik van die producten uit te leggen en veiligheidstips te geven. In 44 winkels kregen de test aankopers meteen Roundup of aanverwante in hun pollen gestopt. Amper vijf verkopers stelden vragen. Of de oprit afwaterde naar de riolering, bijvoorbeeld, want dan is Roundup verboden.

Gelukkig hebben die verkopers het nu gemakkelijker. Ze kunnen het spul met een gerust gemoed meegeven. Uitleg hoeft niet meer. Want de Vlaamse Regering heeft voorzichtigheidshalve het gebruik van Roundup voor particulieren verboden. De verkoop kon minister Schauvliege niet verbieden, dat kan alleen de federale regering.

Kreeg Joke eindelijk eens complimenten voor haar aanpak? Niks van. Vlaamse burgers, die de details van de laatste staats hervorming gemist hadden en vreesden dat de bevoorrading van hun favoriete *weed-killer* in gevaar was, bestormden hun tuincentrum om nog snel wat liters te hamsteren. En dat verwondert ons wel. Dat mensen een schoon stoepke belangrijker vinden dan hun gezondheid... 't Moet diep zitten, die behoefte aan *properiteit*.

Niet met vuur spelen!

Vorige zomer verscheen een vermanende brandweerman in het VRT-journaal. Hij waarschuwde: onkruidverbranders zijn gevaarlijk. Ze hadden al een grasbrand veroorzaakt op een begraafplaats en zelfs een heuse woningbrand. Brave burgers die geen glyfosaat gebruiken en graag met vuur spelen, hanteren vrolijk toorts en gasfles. Maar de brandweerman vond het gevaarlijk speelgoed. Een hark en een onkruidborstel waren beter, zei hij. Noch de brandweer, noch de nieuwsredactie vond het nodig om te zeggen dat je onkruid ook kunt laten staan. Maar dat verwondert ons niet. Want het zit diep, die behoefte aan *properiteit*.

Ook het bestuur van dit kleine stadje aan de IJzer waar wij aanbeland zijn, worstelt met zijn onkruidverbranders. Openbare besturen mogen al langer geen chemische onkruidverdelgers gebruiken en dat valt onze schepenen zwaar. Ze zijn bang dat hun kiezers hen maar vuilaards vinden. Zo staat het in onze infokrant: *"Door het verbod op het gebruik van pesticiden heeft het stadsbestuur de zware opdracht om alles pro-*

per te houden. Daarom werd beslist het onkruid op het marktplein (...) niet meer te branden. De kostprijs voor de gasflessen loopt te hoog op en het werk is te arbeidsintensief. We zullen proberen (...) te maaien met de kleine grasmachine of de bosmaaier.” Onze stadsbestuurders blinken niet uit door helder taalgebruik, maar proper zijn ze wel.

Helaas. Om met een bosmaaier de begroeiing tussen kasseien te verwijderen, wordt meestal maaidraad uit kunststof gebruikt, en die wordt al maaiend tot minuscule snippers geslagen. Piepkleine stukjes plastic die aan een lange reis naar zee beginnen, maar die gelukkig niet opvallen. Het ziet er allemaal proper uit.

Kassa kassa!

Boeren mogen Roundup nog wel gebruiken. Nu zijn boeren zowat de laatsten aan wie wij onze voedselveiligheid zouden toevertrouwen. Moderne boeren zitten klem tussen de multinationals waar ze hun zaden of meststoffen moeten aanschaffen en de voedings- en distributiemultinationals aan wie ze moeten verkopen. Hen hun gang laten gaan met gevaarlijke troep is op zijn minst onvoorzichtig. Als wij dit schrijven is de aardappeloogst in volle gang. Overal zien we akkers waarop het loof is doodgespoten, alleen maar omdat dat gemakkelijker is voor de gigantische machines waarmee ze onze patatten binnenhalen.

Een fusie tussen Bayer en Monsanto zou boeren wereldwijd nog afhankelijker maken van de industrie. Met nog meer monoculturen van nog minder rassen, waarvan de zaden alleen te koop zijn bij M&B en die met hun herbiciden behandeld moeten worden. Monsanto heeft (waar het dat mag) genetisch gemodificeerde gewassen te koop die bestand zijn tegen Roundup. Het zaaigoed heet Roundup Ready. Twee keer kassa. Bestseller in de States. Een *win-win situation*, noemen ze dat daar. Ach, misschien zijn genetisch gemodificeerde gewassen wel een zegen voor een groeiende en hongerende mensheid, maar als onze voedselvoorziening gaat afhangen van bedrijven als Monsanto en de moderne landbouw, slaat de schrik ons om het hart.

Monsieur Propre

Want er is meer dat wij niet graag aan moderne boeren toevertrouwen. Natuur bijvoorbeeld. We ergeren ons al langer aan het enthousiaste taalgebruik van onze vereniging als ze het heeft over de ‘win-winsituatie’ van boeren die natuurgebieden helpen beheren. Als ze eerlijk zijn, zouden beide zogezegde winnaars de toestand liever als een ‘bij-gebrek-aan-beter – bij-gebrek-aan-betersituatie’ omschrijven. Het is schipperen tussen het ideale natuurbeheer en de behoeften van de landbouwers. Boeren klagen dat er te veel zuring in het hooiland staat, dat de verplichte maaidatum te laat valt en de opbrengst te laag is. Maar ‘t is gratis en dus mooi meegenomen. En de natuurbeheerders? Die moeten met argusogen toezien of er geen boer stiekem mest uitvoert of te vroeg maait, zodat de beschermde grutto’s toch tussen de messen terechtkomen.

Ook boeren brengen gewillig hun offers aan de Heilige Properiteit. Meer dan eens zagen we hoe rietkragen en grachtkanten langs hooiweiden netjes mee gemaaid werden. Niet om het riet onder het veevoer te mengen, maar alleen omdat dat properder is. Op percelen in natuurbeheer mag dat niet, elders moeten rietzangers, blauwborsten, kleine karekieten en rietgorzen hulpeloos toekijken hoe Monsieur Propre meedogenloos te keer gaat.

Laat de vuilaard in u los!

Toen wij in de IJzerbroeken kwamen wonen, lag voor het huis een oprit met veel parkeerruimte, helemaal bedekt met grijze kiezelsteentjes. Het heeft een paar jaar intense verwaarlozing gekost voor die steenwoestijn de huidige ‘vuilen boel’ werd. Er groeien paardenbloemen tussen de keitjes, er bloeit wilde peen, klaver, weegbree en gele waterkers. Er staat berenklauw en kaardenbol, en waar we die niet platlopen of -rijden, zijn ze uitgegroeid tot forse bloeiende planten. Er zitten hazen voor onze deur te grazen, kneutjes zoeken zaden tussen de kiezels en distelvinken plunderen de kaardenbol. Buren spreken er schande van. Het kan ons niet schelen.

Alleen... Waarom hebben wij het zo moeilijk om onschuldige spinnenwebben te laten hangen? Aan ons plafond hangen ze helemaal niet in de weg en in dat bovenhoekje van het raam hinderen zij ons zicht van geen kanten. En toch verdwijnen die webben, soms met de maker ervan, in onze stofzuiger. Schande. Misschien nog wat vaker de vuilaard in ons loslaten?